

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Biudžetinė įstaiga, A. Goštauto g. 12, 01108 Vilnius, tel. (8 5) 211 3694, www.skvc.lt, el. p. skvc@skvc.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 111959192

IŠVADA DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS MAŽOS VERTĖS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ SRITYJE

2021 m. rugsėjo 30 d. Nr. D1-176
Vilnius

Veiklos sritis – Viešieji pirkimai (mažos vertės);

Vertintas laikotarpis – 2020 m.;

Subjektai, atlikę vertinimą – Studijų kokybės vertinimo centro Antikorupcinės aplinkos darbo grupės, sudarytos Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus 2021 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-20 „Dėl Antikorupcinės aplinkos kūrimo darbo grupės sudarymo“, nariai – Giedra Katilauskienė, Ieva Vaiciukevičienė, Julija Kovalenko, Erika Lenkaitienė.

1. VEIKLOS SRITIES ESAMOS SITUACIJOS VERTINIMAS

Atlikdamas Mažos vertės viešųjų pirkimų veiklos srities vertinimą, Studijų kokybės vertinimo centras (toliau – Centras) vadovavosi Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktu klausimynu ir pateiktų lentelių formomis:

- 1) Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo mažos vertės viešųjų pirkimų srityje kriterijai ir klausimai;
- 2) Duomenys apie mažos vertės viešųjų pirkimų vykdymą 2020 metais.

Atliekant šį vertinimą visų pirma buvo vertinta, ar vertinamoji sritis atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 straipsnio 4 dalyje nustatytus kriterijus.

Buvo identifikuota, kad:

- 1) Centre viešųjų pirkimų srityje 2020-01-01– 2020-12-31 laikotarpiu nebuvo nustatytas korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos ir / ar kito tapataus pobūdžio faktas;
- 2) Įstaigoje yra sudaryta galimybė darbuotojams, kitiems asmenims kreiptis ir informuoti apie galimus korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir (ar) kitų tapataus pobūdžio faktus – apie korupciją galima pranešti specialiai sukurtu el. adresu pranesk@skvc.lt. Informacija apie šį kanalą skelbiama viešai Centro tinklalapyje. Šiuo adresu siunčiami laišakai 2020 m. buvo nukreipiami SKVC direktoriaus pavaduotojai ir Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus vedėjai. 2020 m. tokių pranešimų nebuvo gauta;
- 3) Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) viešųjų pirkimų srityje nėra atlikusi korupcijos rizikos analizės, nebuvo suformuluotos rekomendacijos;
- 4) Mažos vertės viešųjų pirkimų reguliavimo srityje Centras sprendimus priima savarankiškai; sprendimų priėmimui nereikalingas kitos valstybės ar savivaldybės institucijos sprendimas;
- 5) 2019 m. atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas viešųjų pirkimų srityje, parengta ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai pateikta

motyvuota išvada (2019-12-20 Nr. S-1984). Visos suformuluotos rekomendacijos buvo įgyvendintos: buvo patikslintos Mažos vertės viešųjų pirkimų organizavimo taisyklės, patvirtintos Centro direktoriaus 2019 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. V-70 (toliau – Taisyklės). Šios Taisyklės užtikrina Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) ir Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo, patvirtinto Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 (toliau – Aprašas) reikalavimus. Taisyklės skelbiamos viešai¹.

6) Taisyklėse nustatyta ir detalizuota:

- **prekių, paslaugų ir (ar) darbų poreikio formavimo tvarka.** Pirkimų planavimas yra reglamentuotas Taisyklių III skyriuje. Šiame skyriuje yra detaliai aprašytas metinis pirkimo planavimo procesas, įvardijamos kiekvieno atsakingo asmens (už pirkimų planavimą atsakingo asmens, pirkimų iniciatorių) vaidmenys, funkcijos ir atsakomybė. Taisyklės nustato reikalavimus pirkimų planui (suvestinei). Rengiant pirkimų planą (suvestinę) parenkamas BVPŽ kodas, atsižvelgiant į tai skaičiuojamos pirkimo vertės taip, kaip tai nustatyta Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu. Tiek pirkimų planavimo, tiek ir pirkimų organizavimo metu svarstomos ir vertinamos galimybės pirkti iš CPO katalogo, naudojantis CVP IS priemonėmis. Pirkimo plane yra grindžiamas pirkimo poreikis, vertinamos galimybės pirkimus atlikti iš VPĮ 23 ir VPĮ 24 straipsniuose nurodytų subjektų, planuojama, ar pirkimai bus „žalieji“. Pirkimų planas yra derinamas su pirkimų iniciatoriais, siekiant užtikrinti, kad numatomiems pirkimams pakaks lėšų, pirkimų planas yra derinamas su darbuotoju, atsakingu už finansų valdymą. Taisyklėse nustatytas pirkimų plano koregavimas, atsižvelgiant į realius ir metų eigoje besikeičiančius institucijos poreikius. Taisyklėse taip pat yra nustatytas reguliarus galiojančių sutarčių monitoringas, siekiant užtikrinti nepertraukiamą būtinų prekių ar paslaugų teikimą ir jų atitiktį pirkimo metu iškeltiems ir sutartyse įtvirtintiems reikalavimams. Pirkimų suvestinė yra tvirtinama Centro direktoriaus, ji skelbiama viešai Centro interneto tinklalapyje²;
- **pirkimo inicijavimo ir pasirengimo pirkimui tvarka.** Taisyklėmis yra patvirtintos viešųjų pirkimų dokumentų formos: pirkimo paraiška, tiekėjų apklausos pažyma. Visi Centro vykdomi pirkimai yra pagrindžiami dokumentais, kurie registruojami Centro Dokumentų valdymo sistemoje (DVS). Viešųjų pirkimų komisijos sprendimai yra fiksuojami protokolais. Viešojo pirkimo paraiškoje turi būti apibrėžtas pirkimo objektas, numatoma vertė, pirkimo sutarties trukmė, pagrindimas dėl pirkimo skaidymo (neskaidymo) į dalis, duomenys apie numatomą pirkimo pradžią, pirkimo būdo pagrindimas, duomenys apie poreikį, rinkos tyrimą, galimybes pirkti iš CPO, naudojant CVP IS priemones ir kt. Kiekviena paraiška yra derinama su pirkimų iniciatoriumi, asmeniu, atsakingu už finansų valdymą, taip pat už pirkimų planavimą atsakingu asmeniu. Paraiška yra tvirtinama direktoriaus. Jei pirkimas vykdomas komisijos, pavedimas komisijai yra suteikiamas direktoriaus įsakymu. Direktoriaus įsakymu yra tvirtinamos ir pirkimo sąlygos;
- **pirkimo vykdymo tvarka** yra nustatyta Taisyklių IV skyriuje: čia aprašytas pirkimo dokumentų rengimas, derinimas ir tvirtinimas (Taisyklių 24-27 p.), tiekėjų pretenzijų nagrinėjimo principai (Taisyklių 5.6 p.), atsakingų asmenų teisės, pareigos ir atsakomybė. Taip pat Taisyklėse reglamentuotas sprendimų dėl tiekėjų pasiūlymų priėmimas: nustatyta, kad kiekvienu atveju yra rengiamas sprendimą pagrindžiantis dokumentas – tiekėjų apklausos pažyma ar viešųjų pirkimų komisijos protokolas. Tiekėjų apklausos pažymos forma yra patvirtinta Taisyklėmis. Šiame dokumente yra nurodoma informacija apie pirkime dalyvavusius tiekėjus, duomenys apie priimto

¹ Skelbiamos https://www.skvc.lt/uploads/documents/files/Veikla/Vie%C5%A1ieji_pirkimai/2020/V-70_VP_organizavimo_taisykles_konsoliduotos_nuo%202020-01-01.pdf; taip pat http://mw.eviesiejipirkimai.lt/vpm/SVPTS/svpts_sarasas.asp?SBJ_ID=1020246301

² https://www.skvc.lt/uploads/documents/files/pirkimu_planas_2021_skelbimui_suderintas_papildytas09-20.pdf

sprendimo motyvus, pasiūlymų eilė, laimėjęs pasiūlymas, sutarties sudarymo forma ir numatoma data. Kiekvienas dokumentas yra derinamas su pirkimų iniciatoriumi, už finansų valdymą atsakingu asmeniu, už pirkimų priežiūrą atsakingu darbuotoju DVS. Čia dedamos sąsajos su pirkimų paraiškomis. Kiekvieną tiekėjų apklausos pažymą tvirtina Centro direktorius;

- **pirkimo sutarties sudarymo tvarka** yra reglamentuota Taisyklių V skyriuje. Taisyklėse yra nustatyta, kas rengia sutarties projektus, taip pat yra nustatyta, kad tipinių pirkimų atvejais yra parengti ir patvirtinti sutarčių šablonai. Kiekvienas sutarties projektas yra derinamas su asmeniu, atsakingu už pirkimų kontrolę, taip pat su už finansų valdymą atsakingu darbuotoju. Sutartis pasirašo Centro direktorius (įgaliojimai kitiems darbuotojams pasirašyti sutartis nėra suteikti). Papildomai, sutarties derinimo ir vizavimo procesas yra detalčiai aprašytas Centro darbo reglamente, patvirtintame Centro direktoriaus 2019 m. gegužės 15 d. įsakymu Nr. V-55. Vertinant Taisyklių teksto išsamumą šiuo aspektu, nustatyta, kad būtų tikslinga Taisyklės papildyti punktu, kuriame būtų apibrėžta, kokios pagrindinės sutarčių nuostatos turėtų būti įtrauktos į sutarčių projektus. Tai leistų užtikrinti vienodą praktiką, ypač darbuotojų kaitos atveju;
- **pirkimo sutarties vykdymo tvarka** yra detalizuota aprašant kiekvieno iš viešųjų pirkimų procese dalyvaujančių asmenų teises, pareigas ir atsakomybę. Aprašant pirkimų iniciatoriaus funkcijas yra nustatyta, kad šis asmuo kontroliuoja sutarties įgyvendinimo eigą, priima sutarties rezultatus, taip pat teikia informaciją apie poreikius įsigyti analogiškas prekes ar paslaugas (o sutartyse numčius galimybę – sutartį pratęsti). Sutarties įgyvendinimo priežiūros procese dalyvauja ir pirkimų organizatorius. Taip pat reguliariai organizuojami bendri visų atsakingų asmenų susitikimai, kurių metu įvertinamas sutarčių įgyvendinimo progresas (Taisyklių 44 p.);
- nustatyta pareiga visus įstaigos viešųjų pirkimų dokumentus registruoti Centro DVS. Vertinimo metu nustatyta, kad 2020 m. buvo naudojami visi pagal Centro dokumentacijos planą nustatyti viešiesiems pirkimams skirti viešojo pirkimo paraiškų, tiekėjų apklausos pažymų, viešojo pirkimo komisijos posėdžio protokolų registrai;
- nustatytos aiškos sąlygos, kokiais atvejais mažos vertės viešuosius pirkimus vykdo viešojo pirkimo komisija, o kokiais atvejais – vienas asmuo (pirkimo organizatorius). Taisyklių 23 punkte nustatyta, kad Pirkimų organizatorius pirkimą gali atlikti, jeigu numatomos sudaryti prekių ar paslaugų sutarties vertė neviršija 30 000 Eur be PVM arba darbų sutarties vertė neviršija 73 000 Eur be PVM. Kitais atvejais, atsižvelgiant į pirkimų apimtį ir pobūdį, gali būti sudaroma nauja (Ad hoc) Komisija vienam ar keliems pirkimams arba nuolatinė Komisija perkančiosios organizacijos vadovo nustatytam laikotarpiui;
- atsižvelgiant į atliekamų pirkimų skaičių 2020 m. nebuvo identifikuotas poreikis įsigyti papildomus techninius įrankius viešųjų pirkimų kontrolei užtikrinti;
- aiškiai atriboti viešojo pirkimo organizatoriaus ir viešojo pirkimo iniciatoriaus vaidmenys – asmenys, atliekantys pirkimo iniciatorių funkcijas patys neorganizuoja viešųjų pirkimų (Taisyklių II skyrius);
- užtikrinama, kad viešuosius pirkimus inicijuojantys ir organizuojantys asmenys viešųjų pirkimų procedūrose dalyvautų tik deklaruodami privačius interesus, pasirašę nešališkumo deklaraciją ir konfidencialumo pasižadėjimą. Šių dokumentų pasirašymo kontrolę atlieka atitikties pareigūnas;
- numatyta, kad planuojant lėšas mažos vertės viešiesiems pirkimams turi būti vykdomi rinkos tyrimai, siekiant įvertinti atitinkamo pirkimo objekto rinkos kainą, atsižvelgti į panašių pirkimų planavimo patirtį ir kitas aplinkybes. Duomenys apie rinkos tyrimą turi būti pateikti kiekvienoje viešojo pirkimo paraiškoje, kurios forma yra patvirtinta Taisyklėmis.
- nustatyta, kad mažos vertės viešųjų pirkimų poreikis turi būti motyvuotai (racionaliai) pagrįstas, tiek planuojant viešuosius pirkimus kasmet, tiek ir pildant kiekvieno atskiro

pirkimo paraišką. Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienoje pirkimo paraiškoje turi būti pagrindžiama, ar prekes, paslaugas ar darbus numatoma pirkti per CPO, šis aspektas vertinamas tiek rengiant pirkimų planus (suvestines), tiek ir rengiant bei derinant kiekvieną paraišką.

- 7) Numatomas pirkimo būdas parenkamas ir derinamas kasmet rengiant viešųjų pirkimų suvestinę (planą). 2019 m. gegužės 16 d. įsakymu Nr. V-56 Centro direktorius įpareigojo mažinti neskelbiamų pirkimų skaičių ir didinti viešojo pirkimo komisijų atliekamų pirkimų skaičių, išskyrus išorinio ekspertinio vertinimo paslaugų pirkimus. Nuostatos buvo įgyvendintos ir 2020 m.: vaizdo instrukcijos parengimo paslaugos, kurių maksimali vertė buvo apie 3000 Eur, buvo perkamos skelbiant apie pirkimą (pirkimą vykdant raštu, nors pirkimą galima buvo atlikti ir žodžiu) nors toks pirkimo būdas nebuvo privalomas pagal teisės aktus.
- 8) Taisyklių IV skyriuje (29 p.) yra detalizuoti atvejai, kuomet galima apklausti 1 tiekėją. Visais kitais atvejais turi būti apklausiamas didesnis tiekėjų skaičius.
- 9) Centre vyrauja praktika kuo tiksliau aprašyti pirkimo objektą. Tai atliekama siekiant išvengti situacijų, kai tiekėjams netinkamai supratus Centro poreikius būtų pasiūlomos prekės, paslaugos ar darbai, šių poreikių neatitinkantys. Techninės specifikacijos nėra rengiamos tik tais atvejais, kuomet pirkimo objektas yra labai aiškus ir dėl jo negali kilti neaiškumų. Techninės specifikacijos yra rengiamos kaip pirkimo paraiškos priedas, todėl kiekvienu atveju yra derinamos su atsakingais asmenimis, peržiūrimos už pirkimų prevenciją atsakingo asmens. Didesnės vertės pirkimų atveju, techninių specifikacijų projektai yra skelbiami.
- 10) Centras savo interneto svetainėje papildomai viešina informaciją apie mažos vertės viešuosius pirkimus laimėjusius tiekėjus, jų teikiamas paslaugas, šių paslaugų vertes ir tiekėjų pasirinkimo priežastis (arba pateikia konkrečias nuorodas į CVP IS) nepriklausomai nuo sutarties vertės ir jos sudarymo būdo. Informacija yra atnaujinama kiekvieną mėnesį.
- 11) Taisyklėse (pvz. 22, 34, 35 p.) numatyta išsamesnė atvejų analizė, kai pirkimo dokumentus pavedama išnagrinėti už pirkimų prevencinę kontrolę atsakingam asmeniui. Pasirinktinai, atsižvelgus į pirkimo vertę ar sudėtingumą, už pirkimų prevencinę kontrolę atsakingas asmuo stebėtojo teisėmis dalyvauja pirkimo procedūrose, Centro direktoriui teikia grįžtamąjį ryšį. Nors ši prevencinė priežiūra Taisyklėse yra nustatyta, būtų tikslinga detalizuoti, kokiais atvejais už pirkimų prevencinę kontrolę atsakingas asmuo turi būti informuojamas apie rizikos veiksnius ir poreikį atlikti prevencinę kontrolę.
- 12) 2020 m. kaip ir kasmet vyko skirtingų lygmenų viešųjų pirkimų kontrolė. Išankstinė pirkimų priežiūra vyksta planuojant pirkimus, taip pat tikslinant pirkimų suvestinę (planą). Taip pat išankstinė pirkimų kontrolė vykdoma derinant viešojo pirkimo paraiškas. Einamoji pirkimų priežiūra vyksta vizuojant pirkimo rezultatų dokumentus – tiekėjų apklausos pažymas, atliekant prevencinę pirkimų priežiūrą (kai už pirkimų prevenciją atsakingas asmuo dalyvauja pirkimų procedūrose, pvz. vertinant tiekėjų kvalifikaciją, skaičiuojant rezultatus ir pan.). Taip pat Taisyklėse nustatyta, kad gautas tiekėjų pretenzijas nagrinėja atskira pretenzijų nagrinėjimo komisija. Sutarčių vykdymą prižiūri pirkimo iniciatoriai, projektų vadovai, Centro vadovybė ir pan. Gali būti organizuojami sutarčių įgyvendinimo monitoringo susitikimai.
- 13) Atlikus Centro atsparumo korupcijai lygio (AKL) viešųjų pirkimų srityje pagal Antikorupcinės aplinkos kūrimo viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadovo priede 17.24 nustatytus kriterijus vertinimą, nustatyta, kad atsparumo lygis - 18 balų.

2. VERTINIMO METU NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI

Atlikus vertinimą, korupcijos rizikos veiksnių nenustyta.

3. PRIEŽASTYS, DIDINANČIOS KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS LYGĮ

Atlikus vertinimą, priežasčių, didinančių korupcijos pasireiškimo rizikos lygį nenustatyta.

4. PASIŪLYMAI DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIŲ NEIGIAMOS ĮTAKOS PANAIKINIMO AR SUMAŽINIMO

Priemonės	Įvykdymo laikas	Laukiami rezultatai	Vertinimo kriterijai
Taisyklės papildyti punktu, kuriame būtų apibrėžta, kokios pagrindinės sutarčių nuostatos turėtų būti įtrauktos į sutarčių projektus	2022 m. I ketv.	Atlygintinų paslaugų sutartys, leidžiančios įgyvendinti sklandžią tiekėjų išsipareigojimų priežiūrą ir kontrolę	Papildytos Taisyklės
Taisyklėse detalizuoti, kokiais atvejais už pirkimų prevencinę kontrolę atsakingas asmuo turi būti informuojamas apie rizikos veiksnį ir poreikį atlikti prevencinę kontrolę	2022 I ketv.	Aiškūs reglamentuoti atvejai, kuomet privaloma informuoti už pirkimų prevencinę kontrolę atsakingą asmenį apie rizikos veiksnį	Papildytos Taisyklės
Taisyklės papildyti nuostatomis dėl etiško elgesio kodekso	2022 I ketv.	Didesnis etiško elgesio reglamentavimo detalumas	Papildytos Taisyklės

Pridedama. Duomenys apie mažos vertės viešųjų pirkimų vykdymą 2020 metais.

Direktorius

Almantas Šerpatauskas